

ماجرای حقابه‌ها در حوضه زاینده رود چیست؟

سجاد انشناری پژوهشگر هیدرواوری اجتماعی و توسعه

در حوضه زاینده رود انواع مختلفی از حقوق بهره‌برداری تعریف شده است از جمله حقابه دار، سهم آبه دار (یا حقابه دار غیر طوماری)، حق اشتراکی و تخصیص آب. در این نوشتار تلاش می‌شود مفهوم این حقابه‌ها تبیین شود.

از صدها سال پیش کشاورزان مرکز و پایین دست رودخانه زاینده رود، مادی (جوی‌های انتقال آب) شهر اصفهان و تالاب گاوخونی (در انتهای رودخانه) در روزهای مشخصی از سال از منابع آب این رودخانه استفاده می‌کردند و یک نظام (معروف به طومار شیخ بهایی) میزان مصرف هریخش را تعیین می‌کرد. از سال ۱۳۳۲ تونل انتقال آب «کوهرنگ ۱» احداث شد تا منابع آب از سرشاخه‌های رودخانه کارون به زاینده رود منتقل کند. کشاورزان استان اصفهان مدارکی ارائه می‌کنند دل بار اینکه هزینه احداث این تونل را پرداخته‌اند و در نتیجه مالک بخش عمده منابع آب این تونل هستند. از سال ۱۳۳۲ تا سال ۱۳۶۱ افراد دیگری عمدتاً در استان اصفهان از منابع آب رودخانه زاینده رود سهم شدند که به‌عنوان «سهم آبه‌دار» (یا حقابه دار غیر طوماری) شناخته می‌شوند. از سال ۱۳۶۱ به بعد دوباره دولت (شرکت آب منطقه‌ای) منابع آب رودخانه را به بخش‌های مختلف کشاورزی و صنعت تخصیص داد که به «حق اشتراکی» معروف است.

از دهه شصت و هفتاد شمسی، چهار تونل کوهرنگ ۲، چشمه لنگان و خدنگستان، کوهرنگ ۳ و بهشت‌آباد مطرح شد که قرار بود آب را از سرچشمه‌های رودخانه کارون به زاینده رود منتقل کنند. دولت در مقابل این تونل‌های انتقال آب، منابع آب را به بخش‌های مختلف از جمله شرب و صنعت یزد، کشاورزی چهارمحال و بختیاری (داخل حوضه)، کشاورزی اصفهان و شرب و صنعت اصفهان تخصیص داد. از بین تونل‌های انتقال آب مطرح شده، تونل کوهرنگ ۳ و بهشت‌آباد به بهره‌برداری نرسیده است در حالی که تخصیص‌های آن انجام شده است.

به‌طور خلاصه می‌توان گفت تعداد ذینفعان و مقدار حقوق بهره‌برداری آب در این ۷ دهه (از سال ۱۳۳۲ تا کنون) افزایش یافته است و میزان حقوق آب تعریف شده از منابع آب بیشتر است. در نتیجه هرسال بین بخشی از بهره‌برداران و ذینفعان (عموماً در پایین دست) تعارض پیش می‌آید و موقع توزیع آب، کشاورزان پایین دست و تالاب گاوخونی و رودخانه زاینده رود که انتهای مسیر هستند، بی‌بهره می‌مانند.

در این میان کشاورزان بالادست در استان اصفهان و چهارمحال و بختیاری معتقدند اولویت تاریخی در برداشت آب نمی‌تواند ملاک توزیع آب قرار گیرد و منابع آب بایستی عادلانه توزیع شود. از طرفی کنشگران محیط‌زیست در استان چهارمحال و بختیاری و استان خوزستان معتقدند تونل‌های احداث شده انتقال آب به محیط‌زیست منطقه آسیب زده است و نباید تونل‌های جدید به بهره‌برداری برسد. این در حالی است که دیگر کشاورزان اصفهان در پایین دست شواهد قانونی و اسناد تاریخی ارائه می‌کنند که نشان می‌دهد حقوق ایشان از منابع آب تضییع شده است.

آلودگی از زنجان «روی» برمی‌گرداند

مکانی برای پسماندها، فعالیت خود را آغاز کرد.

وی ادامه می‌دهد: حدود ۵ سال قبل جلساتی برای انتقال پسماندها با لحاظ کردن مکانی مناسب، تشکیل شد اما انتخاب آن مکان منوط به‌صرف هزینه از سوی واحدهای تولید کننده پسماند روی بود لذا در این خصوص مقاومت‌هایی از سوی آنها صورت گرفت. آسپالان اضافه می‌کند: ۲ سال قبل یعنی در سال ۹۸ که آقای رئیسی با سمت رئیس قوه قضائیه به استان زنجان سفر کردند، قرار شد ما نیز توسط دادستانی استان برای رفع مشکلات زیست‌محیطی، مصوباتی را مطرح کنیم. یکی از بندهای این مصوبات ساماندهی محل فعلی پسماندهای روی بود و دیگری انتقال پسماند به مکان مناسب بود. این دو بند در آن سفر مورد تصویب قرار گرفت و دفتر آقای اژه‌ای هم پیگیری مصوبات را انجام دادند.

این مسئول تصریح می‌کند: در نهایت با تلاش‌ها، همدستی و همکاری مقامات اداری استان در سطح استانداری و معاونت‌های آن و نیز دادستانی و دادگستری استان، محل جدیدی برای انتقال پسماندهای روی انتخاب شد.

وی با اشاره به ویژگی‌های این مکان جدید می‌گوید: مکان جدید داخل دره‌ای قرار گرفته و آب وارد این دره نمی‌شود. ۳۳ کیلومتر نیز از روستا فاصله دارد. مهمتر اینکه ۸ متر در زیر زمین بی‌کنی انجام شد تا هیچ نوع آبی به پایین دست نرود.

آسپالان می‌افزاید: شهرک‌ها و واحدهای تولیدی پسماند روی در این خصوص تاکنون ۲۰ میلیارد تومان هزینه کرده‌اند و فاز نخست آن که مناسب برای ریختن نخستین کامیون پسماند بود در سال ۹۹ انجام شد. می‌توان گفت این مکان بزرگ‌ترین لندفیل پسماندهای ویژه در ۵۰ هکتار است که کاملاً مهندسی، طراحی و نظارت شده صورت گرفته شد. همچنین تمامی مسائل مختلف زیست‌محیطی در آن رعایت شده است.

بیش از ۲۵ سال بود که هر روز پسماندهای «روی» سلامت اهالی زنجان را تهدید می‌کرد.

وجود شهرک تخصصی روی و ۱۲ واحد صنعتی فعال دیگر پیرامون زنجان را به محل انباشت زباله تبدیل کرده بود. دلنگرانی مردم جدی زنجانی‌ها نشانه بود. آنها خواستار دفع اصولی و بهداشتی این پسماندها شدند. وقتی ابراهیم رئیسی در سال ۹۸ در قامت ریاست قوه قضائیه به زنجان سفر کرد حل معضل پسماند این شهرک و واحدهای فعال در این زمینه با چند مصوبه تعیین تکلیف شد و مردم از این مشکل رهایی یافتند. پس از آن بررسی‌ها نشان داد که این پسماندها دارای عناصر معدنی ارزشمندی هستند که می‌تواند برای استان درآمدزایی کند لذا با حکم مراجع قضایی قرار شد پسماندها نیز در تملک دولت قرار گیرد تا درآمد آن برای مردم استان در زمینه‌های مختلف بخصوص جبران آسیب‌های جسمی و روحی آنها صرف شود. به‌تازگی نیز آیت‌الله رئیسی با سفر به این استان و این بار به‌عنوان رئیس‌جمهور بر استفاده درآمد حاصل از استحصال مواد معدنی پسماندها برای زنجانی‌ها تأکید کرده است.

مدیرکل اداره حفاظت محیط زیست استان زنجان در این باره به «ایران» می‌گوید: طبق قانون کسی که پسماند روی تولید می‌کند باید پسماندها را عادی‌سازی و امحا یا آنها را به صورت ایزوله نگهداری کند اما سالیان سال بود که این کار انجام نمی‌شد در صورتی که ۲۵ سال قبل همزمان با فعالیت واحدها باید محلی را برای این پسماندها در نظر می‌گرفتند. حسین آسپالان می‌افزاید: صاحبان این شهرک و واحدها، قبل از اینکه مجوز بهره‌برداری واحدهای شهرک تخصصی روی را هر واحدی را که در شهرک روی بوده است اخذ کنند، باید محلی‌های پسماند را تعیین می‌کردند که ایزوله باشد و مدیریت شود اما بدون تعیین

اینجا بگومگوهای زن و شوهری به طلاق منجر نمی‌شود

«آق قلعه» روستای بدون دخانیات

قرمز همه اهالی است. «سعید عبداللهی» دهیار روستای آق قلعه از توابع شهر سرعین به «ایران» می‌گوید: فرهنگ دوری از دخانیات نسل‌هاست که در روستای ما وجود دارد. هرچند روستای ما به روستای بدون دخانیات شهرت یافته اما واقعیت این است که تعداد کمی از جوانان سیگاری می‌کشند اما بازهم مصرف دخانیات چنان نزد همه قبیح است که کم‌اکنون هیچ جوانی در انتظار عمومی دخانیات استعمال نمی‌کند. اینجا مکانی به‌نام قهوه‌خانه نداریم که روستاییان خدای ناکرده بخواهند سیگار و قلیان بکشند.

در آق قلعه همه کار دارند و به‌نظم به‌تراست معروفیت روستا را مدیون کشاورزی پر رونق آن بدانیم. روستای آق قلعه ۱۱۰ خانوار دارد که همگی به کشاورزی و دامداری مشغولند. وقتی از دهیار روستای پرسم در روستای شما چند جوان بی‌یکار دارید؟ می‌گوید اینجا همه کار

زهره افشار - روستای «آق قلعه» روستایی است که در نگاه اول هم می‌توان تفاوت‌هایش را با دیگر روستاهای اردبیل و کشور دید. اینجا از شهر اردبیل خیلی دور نیست. ۱۵ کیلومتر به‌سمت سرعین بروید به روستایی می‌رسید که هیچ جوانی را سیگار به دست نمی‌بینید. جوانان آق قلعه سودای مهاجرت به شهرهای بزرگ را ندارند. آنها هر روز دوشادوش پدران شان در مزرعه کار می‌کنند. کشاورزی پر رونق این روستا می‌تواند الگویی برای دیگر روستاها و حتی بخش کشاورزی کشور باشد. اینجا احترام به بزرگ‌تراها سینه به سینه منتقل شده و هنوز هم جوانان این روستا برخلاف جوانان امروزی حتی پای خود را پیش بزرگ‌تران نمی‌کنند. حرمت نگه‌داشتن در همه روابط خانوادگی آنها دیده می‌شود. در آق قلعه بگومگوهای خانوادگی به طلاق منجر نمی‌شود و پشت کردن به خانه و سالمندان خانواده خط

رفع آلودگی‌های پسماندها را انجام می‌دادند چون به‌طور حتم با هزینه و آلودگی کمتری انجام می‌شد. وی با اشاره به اینکه محل جدید پسماندهای روی در زمین‌های منابع طبیعی استان بوده که به‌نام «سردهات» معروف است، می‌گوید: هم‌اکنون برای پیشگیری از آلودگی ناشی از پسماندهای روی، هزینه‌های لازم توسط واحدهای تولیدی، صرف می‌شود چون ما در ۴۰ بند از آنها تعهد گرفته‌ایم. بنابراین تمامی موارد نظارت می‌شود و دیگر مشکلی وجود ندارد. این مسئول با طرح پیشنهادی اظهار می‌دارد: خاک‌های معدنی با صرف انرژی و آب و تولید پسماندها، در نهایت یک روز تمام می‌شود لذا به‌نظر ما روش کنونی امحای پسماند، روش توسعه پایدار برای منطقه نیست چون منابعی که

می‌خواهیم مصرف کنیم باید همیشه در دسترس باشد. در نتیجه باید تمام عناصر سنگین موجود در پسماندهای ویژه با آوردن تکنولوژی به یکباره گرفته شود تا هم ارزش افزوده اقتصادی فراوانی ایجاد کند و هم در نهایت با کاهش عناصر و رساندن آنها به حد استاندارد در خاک یا محل منابع پذیرنده آن، در مکان مورد نظر رهاسازی شود.

وی تصریح کرد: در بازدید اخیر رئیس‌جمهور از شهرک تخصصی روی زنجان، مصوبات ۲ سال گذشته برای حل مشکل پسماندهای روی مورد تأکید قرار گرفت همچنین تأکید کردند که از عناصر روی که در پسماندها وجود دارد بهره‌برداری و درآمد آن به نفع مردم زنجان برای موارد مختلف هزینه شود.

درآمده چگونه اهالی روستا آق قلعه کار و بار کشاورزی‌شان سکه است؟ او پاسخی می‌دهد که بدون شک یکی از راهکارهایی است که متأسفانه کشاورزی کشورده هاست از آن غافل مانده است. «کشاورزی مکانیزه» بله درست است؛

دارند یا کشاورزند یا دامدار فقط ۵۷ نفر داریم که از نظر اهالی روستا بی‌کار هستند! این تعداد کسانی هستند که راننده کامیون هستند و در امر حمل‌ونقل کار می‌کنند. از او می‌پرسم در حالی که بیشتر کشاورزان از کار کشاورزی گلایه دارند و دادشان از بی‌آبی

تجدید آگهی فراخوان عمومی ارزیابی کیفی و شناسایی و انتخاب سرمایه‌گذار (حقوقی و حقیقی) ۱-۹

محله گلبهار واقع در شمال فاز ۶ (اراضی ۱۳۰ هکتاری)				
شرح	مبلغ کل (ریال)	تعداد قطعه	مساحت (مترمربع)	آورده شرکت عمران شهر جدید پرد (هزینه پروانه ساخت با سازنده)
قیمت زمین با کاربری مسکونی (آماده‌سازی نشده)	۲,۸۱۲,۳۳۲,۲۲۰,۶۷۹	۲۸۵ قطعه (۳ طبقه مسکونی)	۷۴۴۹۶/۶	هزینه روز ساخت و آماده‌سازی (با تنزیل)
		۱۰۱ قطعه (۴ طبقه مسکونی)	۵۶۷۳۰/۶	
		۲۳۲ قطعه (۵ طبقه مسکونی)	۱۶۸۱۸/۹۷	
خدمات مهندسی شامل طراحی، تهیه نقشه‌های جزئیات اجرایی آماده‌سازی و ابنیه و نظارت نظام مهندسی	۱۳۶,۷۴۴,۱۷۵,۰۰۰			
هزینه اخذ پروانه ساختمانی و سهم سازمان تأمین اجتماعی جهت صدور پروانه	۵۹۳,۴۸۸,۳۵۰,۰۰۰			
بیمه، مالیات، اخذ پروانه ساختمانی، پاناکرا، تهیه و تنظیم صورت مجلس تفکیکی و اخذ سند	۱۳۶,۷۴۴,۱۷۵,۰۰۰			
هزینه اخذ انشعابات و تفکیک انشعابات آب، فاضلاب، برق و گاز	۴۹۸,۱۶۰,۰۰۰,۰۰۰			
جمع آورده شریک	۳۱,۰۴۶,۱۳۷,۴۵۵,۷۸۱			
قدر السهم پایه شریک (درصد)	۷۶%			
جمع کل مبلغ سرمایه گذاری پروژه				

فنی عمومی کارهای خط لوله آب و فاضلاب شهری)، نشریه ۱۲۳ (مشخصات فنی عمومی مخازن آب زیرزمینی)، نشریه شماره ۱۵ (مشخصات فنی نقشه‌برداری)، نشریه ۱۲۸ (آیین‌نامه جوشکاری ساختمان‌های ایران)، مقررات ملی ساختمان ایران و کلیه بخش‌نامه‌ها و آیین‌نامه‌هایی که به تشخیص کارفرما با این پروژه مرتبط باشند.

مهلت دریافت اسناد فراخوان: از روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۰۹ لغایت روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۰۷ الی ۱۴ ساعت ۸ از طریق واحد سرمایه‌گذاری قابل دریافت می‌باشد. (به استثنای ایام تعطیل و پنج‌شنبه)

تاریخ تحویل اسناد فراخوان: تا ساعت ۱۴ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۶ به دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید پرد، تحویل شود.

از سرمایه‌گذارانی که اسناد فراخوان را دریافت نموده‌اند در خواست می‌گردد چنانچه تمایل به تکمیل و ارائه اسناد ندارد، مراتب را به‌صورت کتبی، حداکثر تا ساعت ۱۴ روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۴ به دبیرخانه شرکت عمران شهر جدید پرد، به آدرس مندرج در جز، بند ۲، اعلام نمایند.

زمان بازگشایی پاکت "الف": در تاریخ ۱۴۰۰/۰۹/۱۷ نسبت به بازگشایی پاکت الف اقدام و طی مدت حداکثر ۷ روز کاری نسبت به انجام ارزیابی کیفی و تهیه لیست کوتاه (سرمایه‌گذارانی که حداقل امتیاز ۶۵ را کسب نمایند در لیست کوتاه قرار خواهند گرفت)، اقدام می‌گردد و پاکت ب (ارائه پیشنهاد قیمت) برای سرمایه‌گذاران، که در لیست کوتاه قرار می‌گیرند، بازگشایی خواهد شد.

زمان بازگشایی پاکت "ب": ساعت ۱۰ صبح روز یکشنبه ۱۴۰۰/۰۹/۲۸ در سالن اجتماعات شرکت عمران شهر جدید پرد

● درصدم پیشنهادی برای شرکت عمران می‌بایست مساوی یا بیشتر از قدرالسهم پایه باشد و بالاترین درصدم پیشنهادی برای شرکت عمران پرد به‌عنوان برنده فراخوان تعیین می‌گردد.

● پس از انعقاد قرارداد هزینه کارشناسی به نسبت سهم‌الشرکه توسط طرفین پرداخت خواهد شد.

● ارائه مدارک و اسناد مطابق دستورالعمل مشارکت مدنی در شهرهای جدید الزامی است.

شرکت عمران شهر جدید پرد

شرکت عمران شهر جدید پرد در نظر دارد، بر اساس بند ۴ از سی و سومین صورت جلسه هیأت‌مدیره مورخ ۱۴۰۰/۰۸/۱۹ نسبت به برگزاری فراخوان انتخاب سرمایه‌گذار همزمان با ارزیابی کیفی (فشرده) اقدام نماید.

موضوع: انتخاب سرمایه‌گذار ذیصلاح جهت مشارکت در ساخت ۳۸۳۳ واحد مسکونی واقع در شمال فاز ۶ (اراضی ۱۳۰ هکتاری) شهر جدید پرد (با مشخصات مندرج در جدول)

نام و شناسی شرکت عمران شهر جدید پرد: فاز ۴- بلوار ۲۲ بهمن- خیابان ۱۲ فروردین- روبه روی دره مانگه سلام- کدپستی: ۱۸۹۹۷۱۳۹۵۲ تلفن: ۵-۵۶۷۹۰۰۵۰ داخلی ۲۵۴ دورنگار: ۵۶۷۹۰۰۳۰

نحوه مشارکت: سرمایه‌گذاری مدنی

شرایط متقاضیان سرمایه‌گذاری:

اشخاص حقوقی؛ با داشتن رتبه‌بندی صلاحیت پیمانکاران و انبوه‌سازان به ترتیب، مطابق با دستورالعمل معاونت ارزیابی و نظارت سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و با دستورالعمل وزارت راه و شهرسازی، مرتبط با پروژه پیشنهادی مجاز به شرکت در فراخوان می‌باشند.

اشخاص حقیقی: در صورت شرکت در فراخوان می‌بایست با شرکت‌های حقوقی دارای رتبه صلاحیت مرتبط پروژه پیشنهادی کنسر سیوم نمایند. در صورت تمایل به کنسر سیوم چند شرکت حقوقی باهم یا اشخاص حقیقی با شرکت حقوقی می‌بایست موضوع کتبی اعلام و شرکت‌نامه حضری مبنی بر این موضوع ارائه گردد.

نحوه انتخاب سرمایه‌گذار: از طریق ارزیابی کیفی متقاضیان سرمایه‌گذاری و بازگشایی پیشنهادی مالی واجدین شرایط حداقل امتیاز ارزیابی کیفی

مبلغ کل سرمایه‌گذاری: مطابق با اعداد مندرج در جدول

مدت دوره مشارکت: مطابق با اعداد مندرج در جدول

روش‌ها و دستورالعمل‌ها و اسناد‌های اجرایی:

نشریه شماره ۵۵ (مشخصات فنی عمومی کارهای ساختمانی)، نشریه شماره ۱۰۱ (مشخصات فنی عمومی راه)، نشریه شماره ۱۲۰ (آیین‌نامه بتن ایران)، نشریه شماره ۱۲۸ (مشخصات فنی عمومی تأسیسات)، نشریه شماره ۱۱۰ (مشخصات فنی عمومی برقی)، نشریه شماره ۳۰۳ (مشخصات